

שמיני פרשה יג

ב רשב"י פתח (מנקה ג) עמד וימודד ארץ (ג) מדר הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה שהיתה ראויה לקבל את התורה אלא דור המדבר מדר הקב"ה כל ההרים ולא מצא הר שהנתן בו את התורה אלא סיני מדר הקב"ה את כל העיירות ולא מצא עיר שבינתה בו בהמ"ק אלא ירושלים מדר הקב"ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה לינתן לישראל אלא ארץ ישראל הח"ד עמד וימודד ארץ ראה וגו'

יפת תואר

לאמר אליהם לבנים כו' כי סדרו לישראל בלא נאמר ככתוב שח"ח דבר ואל כל ישראל : שהיתה ראויה לקבל את המורה כו' כנס כמה שנתה ה' בלחץ ישראל כיושלים וכבר סיני וכן כנס ישראל פי' לעול ס"א ס' ג"ס פי' ה' ט' ונפ"ה ס' ס' ומס שנתה כדור המדבר קטעס מפני שהיו נכעסים מתוך מסגלות מליים (כן ימות להם לקבל עול מלכות שמים • עול מודס אמנות

מקץ פרשה צא

ו והרעב כבד וגו' : ויהי כאשר כלו וגו' : ויאמר אליו יהודה וגו' : אם ישך משלח וגו' ואם אינך משלח וגו' : אמרו לו מה הוא אומר לנו דברים של אמת ואנו משיבים אותו דברים של במלה : ויאמר ישראל למה הרעותם לי וגו' ירבי לוי בשם רבי חמא בר חנינא מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר של במלה אלא כך אמר הקב"ה י אני עוסק להמליך את בנו במצרים והוא אומר למה הרעותם לי : (י) היא דהוא אומר (ישעיה ט) נסתרה דרכי מה' ומאלהי וגו'.

עץ יוטי

אמר הקדוש ברוך הוא אני עוסק להמליך בנו במצרים. ועבר זה היה מכירת יוסף ומעולם לא סלקתי השנחתי ממנו והוא אומר למה הרעותם לי. כאילו סלקתי השנחתי ממנו. וזה שאמר הוא דהוא אומר נסתרה דרכי מה ר"ל שבפסוק זה מכוון שהקב"ה התרעם על יעקב על שאמר נסתרה דרכי מה. והיינו מ"ש למה הרעותם.

Optional השער שערי תשובה השני

ד. וכאשר יקבל האדם את מוסר השם, ויטיב דרכיו ומעלליו, ראוי לו שישמח ביסוריו. לפי שהועילוהו תועלות נשגבות. ויש לו להודות לשם יתעלה עליהם כמו על שאר ההצלחות. שנאמר (תהלים קמז, יג) כו מישועות אשא ובשם ה' אקרא. ונעמר (שם פ, ג ד) צרה ויגן אמצא ובשם ה' אקרא. ואמר ז"ל בספרי, ורבי אליעזר בן יעקב אומר, כל זמן שהאדם שרוי בשלוחה אין מתכפר לו מעונותיו כלום ועל ידי היסורין הוא מתרצה למקום, שנאמר (משלי ג, יב) כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן בן כן ירצה, פי' כאב את בן כן ירצה ה' את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה, פי' כאב את בן כן ירצה ה' את אשר הוכיח וקבל מוסרו. וכדרך שהאב ירצה את בנו אחרי התוכחות. ויש לפרש עוד וכאב יוכיח את הבן אשר ירצה בו, ואיננו מוכיח את הבנים אשר נושא מהם וידע שלא יועילם התוכחות, ונאמר על האנשים שאינם מכירים טובת התוכחה ותועלתה. כמ"ש (הושע ז, יג) ואנכי אפדם והמה דכרו עלי כובים, ונאמר (שם פ, טו) ואני יסרתי חוקתי וזרעותם ואלי יחשבו רע. ונאמר (שם יא, ג) ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרעותיו ולא ידעו כי רפאתים. ה' ויש על הכופח בשם להוחיל כמעוף צוקתו, כי יהיה החשך סבת האורה. כמו שכתוב (מיכה ז, ח) אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי כי אשב בחשך ה' אור לי. ואמרו ז"ל אלמלא נפלתי לא קמתי. אלמלא ישבתי בחשך לא היה אור לי. וכל איש ואיש כיום צר לו, יתן לבו להכין ולהתענות עם אהתשובה והתפלה, כמו שהצבור חייבים לצום ולהתענות בעת צרתם, כאשר תקנו חכמים ז"ל.

2

זה השער

ה. במעוף צוקו - מלשון הכתוב (ישעיה ח, כב) : "מעוף צוקה" פרש"י : "עיפות צוקה". החשך סבת האורה - כי זה מדרכי ההשגחה העליונה, שאם הקב"ה ירצה ליתן להאדם, או להעולם איזה טובה או מקודם מביא עליו נסיונות, כמו שאמרו ז"ל במדרש רבה על הפסוק, ויאמר ישראל למה הרעותם לי. אמר הקב"ה אני עומק להמליך בנך במצרים והוא אומר למה הרעותם, הוא דהוא אומר נסתרה דרכי מה'.